

Робоча програма дисципліни «Сучасні економічні теорії в транзитивній економіці»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

БАКАЛАВР

120

Годин

Загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

Відповідно до стандарту

4

Модулі

Змістовних блоки курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Сучасні економічні теорії в транзитивній економіці

Спеціальність: 123 Комп'ютерна інженерія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки

Підсумковий контроль: Іспит

Призначення дисципліни

Дисципліна «Сучасні економічні теорії в транзитивній економіці» формує у студентів системне розуміння сучасних економічних концепцій та їх застосування в умовах трансформаційних процесів. Курс охоплює теоретичні засади перехідної економіки, інституціональні трансформації, макроекономічну стабілізацію, євроінтеграцію та цифровізацію економічних відносин.

Дисципліна є базовою для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Комп'ютерна інженерія» за освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях» та «Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях».

Загальні компетентності

Аналітичне мислення

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічних теорій і процесів трансформаційної економіки: виявлення суттєвих закономірностей, порівняння альтернативних підходів, формування обґрунтованих висновків щодо економічного розвитку

Самоорганізація

Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних есе, розрахункових робіт і презентацій з економічної тематики

Міждисциплінарна комунікація

Здатність до усної та письмової професійної комунікації на межі економіки та інформаційних технологій: чітко пояснювати економічні концепції в контексті ІТ-систем, оформлювати аналітичні записки та звіти.

Командна робота

Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів з трансформаційної економіки, обговорення реальних ситуацій та спільного пошуку рішень.

Студент повинен вміти: аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію; виділяти головне та узагальнювати результати; планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння транзитивної економіки

Розуміння сутності трансформаційної економіки, її закономірностей та особливостей у постсоціалістичних країнах. Знання сучасних економічних теорій (інституціоналізму, кейнсіанства, монетаризму, поведінкової економіки) та їх застосування в аналізі економічних процесів в Україні.

Аналіз в інформаційних системах

Здатність застосовувати економічні теорії для аналізу фінансових, банківських та облікових процесів в управлінських інформаційних системах. Використання економічних моделей для підтримки прийняття рішень в IT-середовищі.

Євроінтеграція та цифровізація

Знання основ євроінтеграційних процесів, цифрової трансформації економіки, механізмів функціонування фінансових ринків в умовах транзиції та впливу глобалізації на економічний розвиток України.

Студент повинен вміти: оцінювати стан трансформаційної економіки за ключовими теоретичними моделями; визначати роль інститутів у перехідній економіці; характеризувати сучасні економічні теорії та їх практичне застосування; орієнтуватися в тенденціях цифровізації та євроінтеграції; пояснювати вплив зовнішніх шоків на економічний розвиток України.

Результати навчання

Аналіз трансформаційних процесів

Аналізувати основні закономірності трансформації економічних систем постсоціалістичних країн, виявляти особливості транзиції в Україні та порівнювати з досвідом інших країн

Застосування теорій в ІТ-контексті

Застосовувати теоретичні знання для розуміння економічних основ фінансових та облікових інформаційних систем; орієнтуватися в нормативно-правовій базі цифрової економіки та фінансових інновацій

Пояснення сучасних економічних теорій

Пояснювати сутність сучасних економічних концепцій: інституціоналізму, неокейнсіанства, монетаризму, теорії суспільного вибору, поведінкової економіки та їх релевантність для аналізу транзитивних процесів

Інституційний аналіз та реформи

Характеризувати інституційні трансформації в умовах перехідної економіки, застосовувати методи аналізу реформ, визначати роль держави та міжнародних організацій (МВФ, СБ, ЄС) у підтримці транзиції

Теоретичні засади транзитивної економіки

Тема 1.1

Транзитивна економіка як предмет дослідження. Поняття, сутність та закономірності перехідної економіки, типологія трансформаційних процесів, моделі переходу від планової до ринкової системи.

Тема 1.2

Класичні та неокласичні економічні теорії в контексті трансформації: ліберальна доктрина, монетаризм, теорія раціональних очікувань та їх вплив на стратегії реформ.

Тема 1.3

Кейнсіанство та неокейнсіанські теорії в умовах транзиції. Роль держави у стабілізаційній політиці, фінансові та монетарні інструменти макроекономічного регулювання перехідних економік.

Тема 1.1 — Лекційний матеріал

Транзитивна економіка як предмет дослідження

Лекція 1 (2 год.): Поняття транзитивної (трансформаційної) економіки: визначення, ознаки, хронологічні рамки. Відмінність між транзитивною та перехідною економікою. Причини і передумови трансформаційних процесів у постсоціалістичних країнах. Типи перехідних економік: «шокова терапія» vs. «градуалізм».

Закономірності трансформації: трансформаційний спад та відновлення, роль початкових умов, вплив зовнішніх чинників (МВФ, СБ, ЄС), порівняльний аналіз досвіду країн ЦСЄ та СНД. Місце України в типології транзитивних економік.

Ключові питання лекції

- Поняття та ознаки транзитивної економіки
- Передумови розпаду командно-адміністративної системи
- Стратегії трансформації: «шокова терапія» та «градуалізм»
- Трансформаційний спад: причини і форми прояву
- Порівняльний аналіз транзиції в Польщі, Чехії, Україні
- Сучасний етап трансформації: від транзиції до євроінтеграції

❑ Нормативна база: Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014, набула чинності 2017); Стратегія сталого розвитку «Україна — 2030».

Тема 1.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Порівняльний аналіз стратегій трансформації: заповнення порівняльної таблиці за критеріями (темپ реформ, результати стабілізації, динаміка ВВП) для Польщі, Чехії, Угорщини та України.

Завдання 2. Кейс: аналіз трансформаційного спаду в Україні 1990-х років — виявлення причин, масштабів та наслідків. Порівняння з досвідом Польщі.

Завдання 3. Тестування за ключовими термінами теми (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Савчук В. С., Зайцев Ю. К. «Трансформаційна економіка» — розділ 1 «Поняття і сутність трансформаційної економіки»
- Підготовка порівняльної характеристики двох постсоціалістичних країн за темпами та результатами ринкової трансформації
- Складання хронологічної схеми «Ключові етапи економічної трансформації України: 1991–2025»
- Опрацювання статті: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» — теми «Перехідна економіка», «Реформи»

Очікуваний результат: студент вміє характеризувати типи трансформаційних процесів, порівнювати стратегії транзиції та аналізувати досвід постсоціалістичних країн.

Тема 1.2 — Лекційний матеріал

Класичні та неокласичні теорії в контексті трансформації

Лекція 2 (2 год.): Неокласична теорія як теоретична основа «Вашингтонського консенсусу»: лібералізація, приватизація, стабілізація. Монетаризм М. Фрідмана та його вплив на стабілізаційну політику перехідних економік. Теорія раціональних очікувань та аргументи на користь «шокової терапії».

Критика неокласичного підходу: провали ринку в умовах транзиції, роль держави в забезпеченні інституційних умов, обмеженість рецептів МВФ. Постнеокласичні корективи та «Поствашингтонський консенсус» Дж. Стігліца.

Ключові питання лекції

- Зміст «Вашингтонського консенсусу» та його вплив на транзиційні реформи
- Монетаризм і грошово-кредитна стабілізація
- Приватизація в теорії і практиці транзиції
- Теорія раціональних очікувань і довіра до реформ
- «Поствашингтонський консенсус»: від лібералізації до інститутів
- Неокласичні теорії зростання та їх застосовність до транзиції

Тема 1.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз реалізації «Вашингтонського консенсусу» в Україні: оцінка результатів лібералізації, приватизації та стабілізації на прикладі конкретних реформ 1990-х — 2000-х років.

Завдання 2. Дискусія: «Чи була «шокова терапія» прийнятною стратегією для України?» — аргументація з позицій неокласичної та кейнсіанської теорій.

Завдання 3. Розбір кейсу: приватизація в Україні — теоретичні очікування та реальні результати.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І. «Економічна теорія» — теми «Неокласична теорія», «Монетаризм»; НТУ «ДП», 2022
- Підготовка аналітичної записки: «Монетаризм і грошово-кредитна стабілізація в Україні: теорія та практика» (1–2 сторінки)
- Складання порівняльної таблиці «Неокласичний vs. кейнсіанський підходи до транзиції»
- Пошук статистичних даних НБУ (bank.gov.ua) щодо динаміки інфляції та грошової маси в Україні

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати неокласичні концепції в контексті транзиції, давати оцінку «Вашингтонському консенсусу» та порівнювати альтернативні стратегії реформування.

Тема 1.3 — Лекційний матеріал

Кейнсіанство та неокейнсіанські теорії в умовах транзиції

Лекція 3 (2 год.): Кейнсіанська макроекономіка: сукупний попит, фінансова політика, мультиплікатор. Неокейнсіанство та «нова кейнсіанська економіка»: жорсткість цін і зарплат, провали координації, роль очікувань. Застосовність кейнсіанських рецептів у перехідних економіках.

Кейнсіанська стабілізаційна політика в транзиції: проблема дефіциту державного бюджету, межі фінансового стимулювання, автоматичні стабілізатори, соціальний захист в умовах трансформаційного спаду. Досвід антикризової політики України в 2008–2009 та 2014–2015 роках.

Ключові питання лекції

1. Базові принципи кейнсіанської теорії та їх актуальність для транзиції
2. Неокейнсіанська теорія: провали координації та роль держави
3. Фінансова політика в перехідних економіках: можливості та обмеження
4. Автоматичні стабілізатори та соціальний захист
5. Антикризова політика України: кейнсіанська логіка чи монетаристська дисципліна?
6. Порівняння кейнсіанського та монетаристського підходів до макростабілізації

Тема 1.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз бюджетно-фіскальної політики України за даними Міністерства фінансів: оцінка динаміки дефіциту/профіциту державного бюджету та характеристика її відповідності кейнсіанським рекомендаціям.

Завдання 2. Кейс: аналіз антикризових заходів уряду України в роки економічних криз — порівняння кейнсіанської та монетаристської інтерпретацій.

Завдання 3. Розрахунок мультиплікатора державних витрат за умовними даними: оцінка ефективності фіскального стимулювання.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання навч. посіб.: Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. «Основи економічних знань». — Київ: ВЦ «Академія», 2023. — 208 с. — теми «Кейнсіанство», «Макроекономічна стабілізація»
- Підготовка реферату: «Кейнсіанські рецепти макростабілізації та їх застосування в Україні» (3–4 сторінки)
- Аналіз динаміки дефіциту державного бюджету України 2020–2024 рр. за даними Мінфіну (mof.gov.ua)
- Розв'язання типових задач на розрахунок мультиплікатора витрат (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати кейнсіанські концепції, оцінювати фіскальну політику та порівнювати альтернативні теоретичні підходи до макростабілізації.

Інституційні теорії та трансформація економічних систем

Тема 2.1

Інституціональна теорія та її застосування до аналізу транзиції: нова інституційна економіка, трансакційні витрати, права .власності, теорія контрактів

Тема 2.2

Теорія суспільного вибору та політекономія реформ. Рентоорієнтована поведінка, корупція, якість інститутів та їх .вплив на успіх трансформаційних процесів

Тема 2.3

Поведінкова економіка і теорія перспектив у транзитивному контексті. Когнітивні спотворення, довіра до реформ, суспільні .норми та їх роль у формуванні ринкових інститутів

Тема 2.4

Еволюційна економіка та теорія економічних систем. Шляхова залежність (path dependence), еволюція ринкових інститутів, типологія сучасних ринкових економік.

Тема 2.1 — Лекційний матеріал

Інституціональна теорія та трансакційні витрати

Лекція 4–5 (4 год.): Нова інституційна економіка (НІЕ): Р. Коуз, О. Вільямсон, Д. Норт. Інститути як «правила гри»: формальні та неформальні інститути, їх роль у транзиції. Трансакційні витрати: поняття, класифікація (пошуку інформації, укладання угод, моніторингу, примусу виконання), вплив на ефективність ринків.

Права власності та транзиція: теорема Коуза, специфікація прав власності як умова ефективної приватизації. Теорія контрактів: повні/неповні контракти, проблема принципал-агент, асиметрія інформації в транзитивній економіці.

Нова інституційна економіка в Україні

Застосування НІЕ до аналізу України: якість інститутів (верховенство права, захист прав власності, ділова репутація), порівняння з країнами-сусідами за індексами інституційної якості (WB Governance Indicators, Heritage Index of Economic Freedom).

Ключові формули

- Трансакційні витрати = Витрати пошуку + Витрати укладання + Витрати моніторингу
- Теорема Коуза: за нульових трансакційних витрат розподіл прав власності не впливає на ефективність
- Модель принципал-агент: оптимальний контракт мінімізує моральний ризик та несприятливий відбір

Тема 2.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз трансакційних витрат у реальному секторі: оцінка видів і рівня трансакційних витрат в обраній галузі економіки України; розробка пропозицій щодо їх зниження через інституційні реформи.

Задача 2. Оцінка якості інститутів в Україні за індексами Світового банку (WGI) та Heritage Foundation: порівняльний аналіз із країнами ЦСЄ. Висновки щодо інституційних прогалин.

Задача 3. Кейс: аналіз проблеми принципал-агент у системі корпоративного управління приватизованого підприємства.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. «Основи економічних знань». — Київ: ВЦ «Академія», 2023. — теми «Інституційна теорія», «Трансакційні витрати»
- Виконання аналітичного завдання: оцінка динаміки індексу сприйняття корупції (Transparency International) в Україні за 2022–2024 рр.
- Підготовка таблиці «Формальні та неформальні інститути в транзитивній економіці України: приклади та ефекти»
- Пошук та аналіз даних WB Governance Indicators для України на сайті Світового банку (worldbank.org)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати інституційну теорію до аналізу транзитивних процесів, оцінювати трансакційні витрати та якість інститутів в Україні.

Тема 2.2 — Лекційний матеріал

Теорія суспільного вибору та політекономія реформ

Лекція 6 (2 год.): Теорія суспільного вибору (Дж. Б'юкенен, Г. Таллок): поведінка раціонального виборця, групи тиску, логролінг, провали держави. Рентоорієнтована поведінка (rent-seeking) як перешкода для транзиції: захоплення держави, олігархічні групи, корупція в приватизації.

Політекономія реформ: чому реформи гальмуються? Проблема «переможців і переможених», «залежність від шляху» у реформаційній політиці, роль міжнародних умов (МВФ, ЄС) у подоланні реформаційних блокад.

Ключові питання лекції

- Теорія суспільного вибору: основні постулати і критика
- Провали держави та рентоорієнтована поведінка
- Олігархія та захоплення держави в транзитивних економіках
- Корупція як системна перешкода трансформації
- Де-олігархізація та антикорупційні реформи в Україні
- Роль зовнішніх стимулів (ЄС, МВФ) у подоланні реформаційних блокад
- Антикорупційна інфраструктура України: НАБУ, САП, НАЗК

Тема 2.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз рентоорієнтованої поведінки на прикладі конкретних секторів економіки України (енергетика, земельні відносини, держзакупівлі): ідентифікація механізмів ренти та оцінка їх масштабу.

Завдання 2. Оцінка ефективності антикорупційних реформ в Україні: аналіз діяльності НАБУ, НАЗК за відкритими даними (nabu.gov.ua, nazk.gov.ua).

Завдання 3. Дискусія: «Чи достатніми є умови МВФ і ЄС для подолання рентоорієнтованої поведінки в Україні?»

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Рокоча В. В. та ін. «Міжнародна економіка» — теми «Теорія суспільного вибору», «Реформи і групи інтересів»; Університет «Крок»
- Підготовка аналітичної записки: «Рентоорієнтована поведінка та антикорупційні реформи в Україні: теоретичний та практичний аналіз» (2 сторінки)
- Проведення SWOT-аналізу антикорупційної інфраструктури України
- Опрацювання статті у журналі «Трансформаційна економіка» (Гельветика, 2023, ISSN 2786-8141) за обраною темою

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорію суспільного вибору до аналізу реформаційних процесів, оцінювати рентоорієнтовану поведінку та антикорупційні механізми в Україні.

Тема 2.3 — Лекційний матеріал

Поведінкова економіка в транзитивному контексті

Лекція 7 (2 год.): Поведінкова економіка: критика гіпотези раціональних очікувань. Теорія перспектив (Д. Канеман, А. Тверський): несиметрія між програшами та виграшами, ефект статус-кво, схильність до втрат. Когнітивні спотворення в економічних рішеннях: надмірна впевненість, ефект прив'язки, гіперболічне дисконтування

Поведінкові аспекти транзиції: довіра до реформ і до інститутів, «ефект власності» та опір приватизації, поведінкова економіка фінансових ринків, «підштовхування» (nudging) як інструмент економічної політики.

Ключові питання лекції

- Теорія перспектив: основні принципи та застосування
- Когнітивні спотворення і прийняття економічних рішень
- Довіра до реформ: поведінковий вимір
- «Ефект власності» та опір приватизації
- «Підштовхування» (nudging) в економічній політиці
- Поведінкова економіка фінансових ринків у контексті транзиції

Тема 2.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз когнітивних спотворень у поведінці учасників фінансового ринку: розбір кейсів ірраціональної поведінки інвесторів під час економічних криз в Україні (2008, 2014, 2022).

Завдання 2. Розробка пропозицій щодо застосування «підштовхування» (nudging) для підвищення фінансової грамотності та пенсійних заощаджень в Україні.

Завдання 3. Тестування: ідентифікація когнітивних спотворень у змодельованих економічних ситуаціях (10 питань).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Кудінова А. В. та ін. «Основи економічних знань». — Київ: ВЦ «Академія», 2023. — теми «Поведінкова економіка», «Теорія перспектив»
- Підготовка есе: «Поведінкові ефекти реформ і довіра до інститутів в транзитивній економіці України» (3 сторінки)
- Аналіз застосування nudging-інструментів у фінансовій і соціальній сфері (міжнародний досвід)
- Розв'язання задач на застосування теорії перспектив (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати концепції поведінкової економіки до аналізу транзитивних процесів, виявляти когнітивні спотворення та обґрунтовувати заходи економічної політики.

Тема 2.4 — Лекційний матеріал

Еволюційна економіка та шляхова залежність

Лекція 8–9 (4 год.): Еволюційна економіка (Р. Нельсон, С. Вінтер): рутини, інновації, селекція в економіці. Теорія шляхової залежності (path dependence): механізми lock-in, роль початкових умов у транзиції, причини відмінностей між «успішними» та «невдалими» транзиційними країнами.

Типологія сучасних ринкових економік: різновиди капіталізму (ліберальні, координовані, олігархічні), «Varieties of Capitalism» (П. Холл, Д. Соскіс). Місце України в типології: олігархічний капіталізм та можливості переходу до координованої ринкової системи в умовах євроінтеграції.

Ключові питання лекції

- Еволюційна економіка: рутини, інновації, відбір
- Шляхова залежність та механізми lock-in у транзиції
- Чому «успішні» транзиції відрізняються від «невдалих»?
- Типологія капіталізмів: ліберальний, координований, олігархічний
- Олігархічний капіталізм в Україні та перспективи трансформації
- Євроінтеграція як зовнішній «якір» для подолання lock-in

Аналіз шляхової залежності: чому постсоціалістичні країни розвиваються по-різному. Порівняння траєкторій Польщі, Угорщини, Румунії та України.

Тема 2.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок та аналіз індикаторів структурних змін в економіці України за 2020–2024 рр. (частка промисловості, сфери послуг, ІТ-сектору у ВВП). Висновки щодо еволюції економічної структури.

Завдання 2. Кейс: аналіз ІТ-сектору України як приклад успішної «нової» галузі, не обтяженої радянською спадщиною. Порівняння з класичними галузями з точки зору шляхової залежності.

Завдання 3. Факторний аналіз відмінностей між успішними (Польща, Чехія) та менш успішними (Україна, Молдова) транзитивними країнами.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Рокоча В. В. та ін. — теми «Еволюційна економіка», «Різновиди капіталізму»
- Підготовка аналітичної записки: «Шляхова залежність в економіці України: спадщина радянської системи та можливості подолання» (2 сторінки)
- Аналіз структури ВВП України за даними Держстату (ukrstat.gov.ua) та ОЕСР за 2022–2024 рр.
- Розв'язання комплексного завдання: типологізація країн пострадянського простору за критеріями варіантів капіталізму

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати еволюційну теорію та концепцію шляхової залежності до аналізу транзиції, характеризувати типи ринкових економік і визначати місце України в сучасній типології.

Макроекономічні теорії та реформи в транзитивній економіці

Тема 3.2

Теорії інфляції та грошово-кредитна стабілізація. Монетарна теорія інфляції, таргетування інфляції, роль центрального банку
.в транзитивній економіці

Тема 3.1

Теорії економічного зростання у транзитивному контексті: неокласичні моделі зростання, ендогенне зростання, людський капітал та технологічний прогрес в умовах транзиції

Тема 3.4

Теорія добробуту, нерівність та соціальна трансформація.
Функції суспільного добробуту, нерівність доходів у транзитивних країнах, соціальна ціна реформ та підходи до соціального захисту

Тема 3.3

Зовнішньоекономічні теорії та відкрита транзитивна економіка.
Теорії торгівлі, валютний курс, платіжний баланс, фінансова відкритість та вразливість до зовнішніх шоків

Тема 3.1 — Лекційний матеріал

Теорії економічного зростання у транзитивному контексті

Лекція 10–11 (4 год.): Неокласична модель зростання (Солоу): виробнича функція, роль капіталу, праці та технологічного прогресу, умовна конвергенція. Ендогенні теорії зростання (П. Ромер, Р. Лукас): людський капітал, знання, інновації як рушії довгострокового зростання. Чи може транзитивна економіка «наздогнати» розвинуті країни?

Людський капітал і транзиція: деградація людського капіталу в роки трансформаційного спаду, «відплив мізків», реформа освіти та її значення для зростання. Технологічний прогрес: роль IT-сектору, цифрова трансформація як чинник зростання в транзитивній економіці.

Шляхи підвищення потенціалу зростання транзитивної економіки

- Інвестиції в людський капітал: освіта, охорона здоров'я, НДДКР
- Інституційна якість як чинник зростання (Д. Аджемоглу)
- Цифровізація та IT-сектор як «точки зростання»
- Зелена трансформація та сталий розвиток
- Євроінтеграція як каталізатор інституційних та технологічних змін
- Ефект конвергенції: порівняння зі «старими» країнами ЄС

Тема 3.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. SWOT-аналіз потенціалу економічного зростання України: виявлення конкурентних переваг (ІТ-сектор, агросектор, географічне положення) та структурних обмежень (інфраструктура, демографія, корупція).

Завдання 2. Розрахунок індексу людського капіталу (за методологією World Bank HCI) для України та порівняння з країнами ЄС. Висновки щодо ролі освіти у зростанні.

Завдання 3. Кейс: аналіз ІТ-сектору України як приклад ендogenous зростання — роль людського капіталу та інновацій.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Кудінова А. В. та ін. «Основи економічних знань». — Київ: ВЦ «Академія», 2023. — теми «Теорії зростання», «Людський капітал»
- Підготовка аналітичної записки: «Потенціал та перешкоди економічного зростання України: теоретичний та практичний аналіз» (2 сторінки)
- Проведення аналізу динаміки ВВП України за 2020–2024 рр. за даними Держстату та МВФ
- Опрацювання статті: Єршова О. О., Гончаренко І. М. «Сучасні моделі управління розвитком бізнесу». Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорії економічного зростання до аналізу транзитивних процесів, оцінювати роль людського капіталу та інновацій у довгостроковому розвитку.

Тема 3.2 — Лекційний матеріал

Теорії інфляції та грошово-кредитна стабілізація

Лекція 12 (2 год.): Теорії інфляції: монетарна (кількісна теорія грошей, $MV=PQ$), кейнсіанська (інфляція попиту та витрат), структуральна. Гіперінфляція в транзитивних економіках: причини (монетизація дефіциту, лібералізація цін), наслідки, стабілізаційні програми. Досвід України: гіперінфляція 1992–1994 рр., введення гривні, цінова нестабільність 2014–2015 рр.

Сучасна грошово-кредитна політика: інфляційне таргетування НБУ, режим плаваючого обмінного курсу, незалежність центрального банку. Банківська система в транзитивній економіці: криза 2014–2016 рр., «очищення» банківського сектору, Базель III.

Ключові питання лекції

- Кількісна теорія грошей та монетарне пояснення інфляції
- Гіперінфляція: механізм розвитку та умови виникнення
- Стабілізаційні програми МВФ: ортодоксальний та гетеродоксальний підходи
- Грошова реформа в Україні: введення гривні (1996)
- Інфляційне таргетування НБУ: механізм і результати
- Цифрові валюти центральних банків (CBDC) та майбутнє грошово-кредитної системи

Тема 3.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз монетарної теорії інфляції: перевірка кількісної теорії грошей на даних НБУ за 2022–2024 рр. (динаміка грошової маси, ВВП, рівня цін). Висновки щодо монетарних детермінант інфляції.

Задача 2. Оцінка ефективності режиму інфляційного таргетування НБУ: порівняння таргету та фактичних показників інфляції за 2020–2024 рр., аналіз відхилень.

Задача 3. Кейс: банківська криза в Україні 2014–2016 рр. — причини, масштаби, антикризові заходи (виведення неплатоспроможних банків). Теоретична інтерпретація.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Крупка М. та ін. «Банківська система». — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — 524 с. — розділ «Центральний банк та грошово-кредитна політика»
- Підготовка аналітичної записки: «Інфляційне таргетування НБУ: теоретичні засади та практичні результати» (2 сторінки)
- Аналіз динаміки інфляції та ключової ставки НБУ за 2022–2025 рр. за даними НБУ (bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на кількісну теорію грошей і рівняння Фішера (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати монетарні теорії до аналізу інфляційних процесів, оцінювати ефективність грошово-кредитної стабілізації та розуміти роль НБУ в транзитивній економіці.

Тема 3.3 — Лекційний матеріал

Зовнішньоекономічні теорії та відкрита транзитивна економіка

Лекція 13 (2 год.): Теорії міжнародної торгівлі: порівняльні переваги (Рікардо), теорема Хекшера–Оліна, «новий» і «новітній» підходи (Кругман, Мелітц). Вплив торговельної лібералізації на транзитивні економіки: переваги та ризики. Угода ГАТТ/COT і Україна.

Валютний курс і платіжний баланс: теорії курсоутворення (паритет купівельної спроможності, модель Мандела–Флемінга), режими валютного курсу в транзиті. Фінансова відкритість і вразливість до зовнішніх шоків: боргова криза, раптові зупинки капіталопотоків. Роль МВФ у підтримці платіжного балансу.

Ключові питання лекції

- Теорія порівняльних переваг і структура зовнішньої торгівлі України
- Торговельна переорієнтація України: від СНД до ЄС
- Паритет купівельної спроможності та динаміка гривні
- Режим плаваючого курсу та валютні інтервенції НБУ
- Зовнішній борг України та стратегії боргового менеджменту
- Зона вільної торгівлі з ЄС (DCFTA): теоретичний і практичний вимір

Тема 3.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз структури зовнішньої торгівлі України за даними Держстату: визначення галузей з порівняльними перевагами (індекс виявлених порівняльних переваг Балаши). Висновки щодо торговельної спеціалізації.

Задача 2. Розрахунок паритету купівельної спроможності та реального ефективного обмінного курсу гривні за даними НБУ. Оцінка конкурентоспроможності експорту.

Задача 3. Кейс: DCFTA між Україною та ЄС — аналіз динаміки торгівлі до та після набуття чинності Угоди про асоціацію.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Рокоча В. В. та ін. — теми «Зовнішня торгівля», «Платіжний баланс», «Валютний курс»
- Підготовка аналітичної записки: «Зовнішньоекономічна переорієнтація України: від СНД до ЄС» (2 сторінки)
- Аналіз платіжного балансу України за 2022–2024 рр. за даними НБУ (bank.gov.ua)
- Розв'язання задач на паритет купівельної спроможності та курсові співвідношення (4 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорії міжнародної торгівлі та валютного курсу до аналізу зовнішньоекономічних відносин України, оцінювати наслідки торговельної лібералізації та євроінтеграції.

Тема 3.4 — Лекційний матеріал

Теорія добробуту, нерівність та соціальна трансформація

Лекція 14 (2 год.): Теорія добробуту: функції суспільного добробуту, критерій Парето, компенсаційний критерій Калдора-Хікса. Нерівність доходів у транзитивних економіках: коефіцієнт Джині, криві Лоренца, зростання нерівності як «ціна реформ». Виміри бідності та її динаміка в Україні.

Соціальна трансформація: реформа систем соціального захисту, пенсійна реформа, реформа охорони здоров'я, реформа освіти. Соціальна ціна реформ: «шокова терапія» і нерівність, підходи до пом'якшення соціальних наслідків трансформації. SDG (Цілі сталого розвитку ООН) та соціальна трансформація.

Ключові питання лекції

- Функції суспільного добробуту та критерії оцінки соціальної ефективності
- Нерівність доходів: виміри та тенденції в транзитивних країнах
- Динаміка бідності в Україні: офіційні та альтернативні вимірники
- Соціальна ціна «шокової терапії» проти «градуалізму»
- Реформа пенсійної системи: від розподільчої до накопичувальної
- ЦСР ООН та соціальна складова євроінтеграції України

Тема 3.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розрахунок коефіцієнта Джині та побудова кривої Лоренца для розподілу доходів в Україні за даними Держстату. Порівняння з країнами ЄС та висновки щодо рівня нерівності.

Завдання 2. Аналіз динаміки рівня бідності в Україні за 2020–2024 рр. (за методологією Держстату і Світового банку). Пояснення відмінностей у методологіях.

Завдання 3. Кейс: реформа накопичувальної пенсійної системи в Україні — теоретичне обґрунтування та практичні перешкоди впровадження.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Кудінова А. В. та ін. «Основи економічних знань». — Київ: ВЦ «Академія», 2023. — теми «Нерівність і бідність», «Соціальна політика»
- Підготовка аналітичної записки: «Нерівність доходів та соціальна ціна трансформації в Україні: сучасний стан і тенденції» (2 сторінки)
- Аналіз показників бідності та нерівності в Україні за даними Держстату (ukrstat.gov.ua) та ПРООН
- Систематизація матеріалу модуля 3 для підготовки до рубіжного контролю

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорію добробуту до аналізу соціальних наслідків трансформації, розраховувати показники нерівності та оцінювати соціальну ефективність реформ.

Цифрова трансформація та євроінтеграція в економічних теоріях

Тема 4.1

Економіка знань та цифрова трансформація. Теорія інформаційної економіки, ринки з асиметрією інформації, цифрові платформи, роль ІТ в управлінських фінансових системах.

Тема 4.2

Теорії фінансових ринків у транзитивній економіці. Гіпотеза ефективного ринку, інформаційна асиметрія у банківському секторі, фінансові інновації (фінтех, блокчейн, CBDC).

Тема 4.3

Євроінтеграційні теорії та процеси. Теорія оптимальних валютних зон, економічна конвергенція, наближення законодавства України до стандартів ЄС у сфері фінансів та обліку.

Тема 4.4

Сучасні виклики та перспективи транзитивної економіки України. Повоєнне відновлення, «зелена» трансформація, сталий розвиток, шляхи реалізації потенціалу зростання на шляху до ЄС.

Тема 4.1 — Лекційний матеріал

Економіка знань та цифрова трансформація

Лекція 16 (2 год.): Економіка знань як нова парадигма: нематеріальні активи, інтелектуальна власність, мережеві ефекти, «winner takes all». Ринки з асиметрією інформації: модель «лимонів» Дж. Акерлофа, моральний ризик, несприятливий відбір у фінансовому секторі. Цифрові платформи: двосторонні ринки, ефекти масштабу, регуляторні виклики.

Цифрова трансформація в управлінських системах: роль IT у фінансовому менеджменті, ERP-системи у бухгалтерському обліку (SAP, 1C, Oracle), системи банківського обліку (АБС), автоматизація фінансової звітності. Зв'язок між економічними теоріями та архітектурою інформаційних систем.

Ключові питання лекції

- Економіка знань: основні риси та рушії
- Асиметрія інформації: моральний ризик і несприятливий відбір у фінансах
- Цифрові платформи і регуляторні проблеми
- ERP-системи як інструмент реалізації управлінських економічних рішень
- Автоматизація обліку та фінансового аналізу
- Штучний інтелект в економічному аналізі та прогнозуванні

Тема 4.1 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз асиметрії інформації у банківському секторі: ідентифікація проблем морального ризику та несприятливого відбору в кредитних відносинах, оцінка механізмів їх подолання (кредитні бюро, вимоги до застави).

Завдання 2. Кейс: роль IT-систем у подоланні інформаційних асиметрій у фінансовому секторі — аналіз функцій ERP і АБС з точки зору теорії інформаційної економіки.

Завдання 3. Дискусія: «Чи є IT-сектор України ключовою «точкою зростання» в умовах повоєнного відновлення?» — аргументація з позицій теорії ендогенного зростання.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Крупка М. та ін. «Банківська система». — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — теми «Інформаційна асиметрія у банківництві», «Фінансові інновації»
- Підготовка аналітичної записки: «Цифрова трансформація фінансового сектору України: теоретичні засади та практичні тенденції» (2 сторінки)
- Аналіз стану IT-сектору України за даними IT Ukraine Association та Держстату (2023–2024)
- Опрацювання статті в журналі «Економіка та суспільство» (economyandsociety.in.ua) за темою цифровізації економіки (2023–2024)

Очікуваний результат: студент вміє аналізувати ринки з асиметрією інформації, розуміє зв'язок економічних теорій з функціями управлінських IT-систем, може оцінити роль цифрової трансформації в розвитку транзитивної економіки.

Тема 4.2 — Лекційний матеріал

Теорії фінансових ринків у транзитивній економіці

Лекція 17–18 (4 год.): Гіпотеза ефективного ринку (Е. Фама): слабка, напівсильна, сильна форми ефективності; застосовність до фондового ринку в транзитивній економіці. Теорія випадкового блукання vs. поведінкові фінанси (аномалії ринку). Фінансові кризи: теорія Мінські, «момент Мінські» у транзитивних економіках.

Фінансові інновації: фінтех та CredTech, блокчейн і DeFi як нові ринкові механізми, цифрові валюти центральних банків (CBDC — e-hryvnia НБУ). Регулювання фінтех: баланс між інновацією та фінансовою стабільністю. FinTech-регулювання в ЄС (MiCA) та наближення законодавства України.

Ключові питання лекції

- Гіпотеза ефективного ринку та її застосовність до ринку цінних паперів України
- Поведінкові фінанси: аномалії ринку та їх пояснення
- Теорія Мінські та фінансова нестабільність у транзиції
- Фінтех та CredTech: нові моделі фінансового посередництва
- Блокчейн і DeFi: теоретичний потенціал та реальні обмеження
- e-hryvnia та глобальний тренд CBDC

Тема 4.2 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Задача 1. Аналіз ефективності фондового ринку України (ПФТС, НКЦПФР): перевірка слабкої форми гіпотези ефективного ринку на прикладі динаміки фондових індексів. Висновки щодо ступеня розвиненості ринку.

Задача 2. Оцінка потенціалу впровадження е-гривні (CBDC НБУ): аналіз теоретичних переваг (доступність, прозорість) та ризиків (банківська дезінтермедіація, кібербезпека).

Задача 3. Кейс: фінтех-компанії в Україні (Monobank, PrivatBank) як приклад застосування фінансових інновацій — аналіз з точки зору теорії фінансових ринків.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Крупка М. та ін. «Банківська система». — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — теми «Фінансові ринки», «Фінтех», «CBDC»
- Підготовка аналітичної записки: «Фінтех та цифрові валюти центральних банків: теоретичні основи та перспективи в Україні» (2 сторінки)
- Аналіз звіту НБУ з фінансової стабільності (2023–2024) за даними bank.gov.ua
- Розв'язання задач на застосування гіпотези ефективного ринку (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорії фінансових ринків до аналізу транзитивного фінансового сектору, розуміє суть фінансових інновацій і може оцінити їх потенціал та ризики.

Тема 4.3 — Лекційний матеріал

Євроінтеграційні теорії та процеси

Лекція 19 (2 год.): Теорія регіональної економічної інтеграції: стадії інтеграції (ЗВТ → митний союз → спільний ринок → економічний союз → повна інтеграція). Теорія оптимальних валютних зон (Р. Манделл): умови вступу до валютного союзу, зона євро. Теорія економічної конвергенції: σ -конвергенція, β -конвергенція, процес «наздоганяючого» розвитку нових країн ЄС.

Наближення законодавства України до ЄС: DCFTA і стандарти ЄС у сфері торгівлі, фінансового регулювання (Базель III, Solvency II), бухгалтерського обліку (МСФЗ), оподаткування (BEPS). Кандидатський статус України та вступний процес: умови Acquis Communautaire.

Ключові питання лекції

- Стадії регіональної економічної інтеграції та місце України
- Теорія оптимальних валютних зон: критерії та їх виконання Україною
- Економічна конвергенція: досвід нових країн-членів ЄС
- DCFTA: наближення регуляторних стандартів у торгівлі
- Фінансова регуляція ЄС: Базель III, Solvency II та імплементація в Україні
- МСФЗ в Україні: теоретичне обґрунтування та практика застосування

Тема 4.3 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Аналіз β -конвергенції між Україною та країнами ЄС: побудова графіка залежності між початковим рівнем ВВП на душу населення та темпами зростання за 2004–2024 рр. Висновки щодо конвергенції.

Завдання 2. Оцінка прогресу України у виконанні умов *Acquis Communautaire* у сфері фінансового регулювання: аналіз звіту про прогрес (EU Progress Report on Ukraine).

Завдання 3. Кейс: впровадження МСФЗ в Україні — теоретичне обґрунтування, виклики та перспективи для підприємств та управлінських ІТ-систем.

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: Крупка М. та ін. «Банківська система». — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — теми «Регулювання банківської діяльності в ЄС», «Базель III»
- Підготовка аналітичної записки: «Економічна конвергенція України та ЄС: стан, тенденції та перспективи» (2 сторінки)
- Аналіз Звіту Єврокомісії про прогрес України на шляху до членства в ЄС (2023–2024) (ec.europa.eu)
- Розв'язання задач на розрахунок індексів конвергенції та оцінку інтеграційних процесів (3 задачі)

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати теорії регіональної інтеграції та конвергенції до аналізу євроінтеграційних процесів, оцінювати прогрес України у наближенні до стандартів ЄС.

Тема 4.4 — Лекційний матеріал

Сучасні виклики та перспективи транзитивної економіки України

Лекція 20 (2 год.): Економіка в умовах воєнного стану:

руйнування виробничого потенціалу, внутрішнє переміщення, міграція робочої сили, зовнішня підтримка (ЄС, США, МВФ).

Теоретичні підходи до повоєнного відновлення: план Маршалла vs. сучасні рамки (Ukraine Recovery Plan). Зелена трансформація та ЦСР ООН: декарбонізація, енергетична безпека, сталий розвиток у пост-трансформаційній економіці.

Перспективи та сценарії: сценарний аналіз розвитку економіки України (оптимістичний, базовий, песимістичний). Роль ІТ та цифрової трансформації в повоєнному відновленні. Шляхи реалізації потенціалу зростання на шляху до ЄС.

Ключові питання лекції

- Економічні наслідки збройного конфлікту: теоретичний вимір
- Ukraine Recovery Plan: структура, пріоритети, механізми
- «Зелений» перехід: теорія та практика декарбонізації
- ЦСР ООН та їх інтеграція в стратегію розвитку України
- Сценарний аналіз: можливі траєкторії розвитку після відновлення миру
- ІТ та цифрова трансформація як ключ до конкурентоспроможності

Тема 4.4 — Практичне заняття та СРС

Практичне заняття (2 год.)

Завдання 1. Розробка сценарного аналізу економічного розвитку України на 2025–2030 рр.: визначення ключових факторів невизначеності, формування трьох сценаріїв (оптимістичного, базового, песимістичного) з обґрунтуванням припущень.

Завдання 2. Підсумкова дискусія: «Які теоретичні концепції є найбільш корисними для розуміння та прогнозування розвитку транзитивної економіки України?» — систематизація підходів курсу.

Завдання 3. Підготовка та захист презентації: «Стратегія економічного розвитку України: теоретичне обґрунтування» (10 хвилин на групу).

Самостійна робота (5 год.)

- Опрацювання: «Економіка відновлення». Навч. посіб. — Київ: Університет «Крок», 2023. — теми «Повоєнне відновлення», «Зелена трансформація»
- Підготовка комплексного аналітичного завдання: оцінка стану транзитивної економіки України крізь призму теорій курсу (2–3 сторінки)
- Підготовка презентації: «Сучасні економічні теорії та їх застосування до аналізу трансформаційних процесів в Україні» (10–12 слайдів)
- Систематизація матеріалу всього курсу для підготовки до підсумкового іспиту

Очікуваний результат: студент вміє застосовувати комплекс сучасних економічних теорій до аналізу транзитивних процесів, розробляти сценарії розвитку та формулювати стратегічні рекомендації щодо майбутнього України.

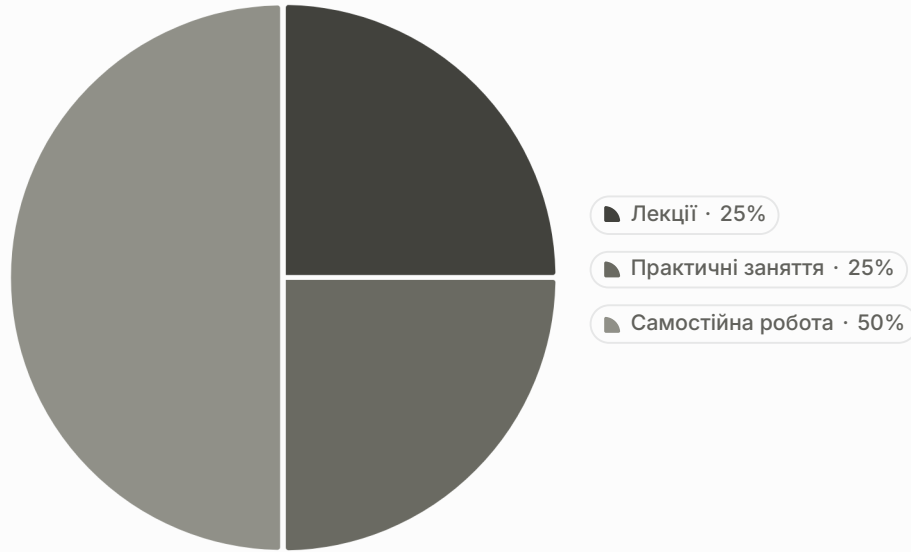
Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	СРС (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – Транзитивна економіка	2	2	5
	Тема 1.2 – Неокласичні теорії	2	2	5
	Тема 1.3 – Кейнсіанство у транзиції	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 – Інституціональна теорія	4	2	5
	Тема 2.2 – Теорія суспільного вибору	2	2	5
	Тема 2.3 – Поведінкова економіка	2	2	5
	Тема 2.4 – Еволюційна економіка	4	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 – Теорії зростання	4	2	5
	Тема 3.2 – Інфляція і стабілізація	2	2	5
	Тема 3.3 – Зовнішньоекономічні теорії	2	2	5
	Тема 3.4 – Добробут і нерівність	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 – Економіка знань і цифровізація	2	2	5
	Тема 4.2 – Теорії фінансових ринків	4	2	5
	Тема 4.3 – Євроінтеграційні теорії	2	4	5
	Тема 4.4 – Виклики та перспективи	2	2	5
Разом		30	30	60

Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Структура навчального часу

Коментар до розподілу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

Лекції — 30 год. (25%)

Системне подання сучасних економічних теорій з акцентом на їх застосування до аналізу транзитивних процесів, використання наочних схем і прикладів із практики.

Практичні — 30 год. (25%)

Відпрацювання навичок аналізу, розв'язання задач, розбір кейсів, дискусії та захист аналітичних завдань з економіки транзиції.

Самостійна робота — 60 год. (50%)

Поглиблене вивчення теорій, підготовка аналітичних записок, робота з першоджерелами. Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни**.

Самостійна робота студентів – Детальний опис

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та навчальними посібниками з сучасних економічних теорій і транзитивної економіки (Кудінова, Крупка, Пилипенко, Рокоча та ін.), нормативно-правовими актами (Угода про асоціацію з ЄС, закони про НБУ), науковими статтями у фахових виданнях. Студент конспектує ключові положення теорій та порівнює підходи різних шкіл.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань (порівняльний аналіз транзитивних країн, оцінка якості інститутів, динаміка макроекономічних показників); розрахункових завдань (мультиплікатор, ВВП, коефіцієнт Джині, паритет купівельної спроможності); творчих завдань — есе, аналітичні записки, міні-дослідження.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: НБУ (bank.gov.ua), Держстату (ukrstat.gov.ua), Мінфіну (mof.gov.ua), Верховної Ради (zakon.rada.gov.ua), Міністерства економіки (me.gov.ua), Єврокомісії (ec.europa.eu), МВФ (imf.org), Світового банку (worldbank.org). Аналіз статистичних звітів і аналітичних матеріалів.

Підготовка до занять та іспиту

Підготовка до практичних занять (опрацювання кейсів, повторення теорій); підготовка до тестувань (ключові терміни та концепції); систематизація знань із усього курсу для підготовки до підсумкового іспиту (типові завдання, провідні теоретичні моделі).

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та розрахункові вправи за темами змістовного модуля. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість аналізу та рівень засвоєння теоретичного матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Проводиться після кожної теми у формі тестування (10–15 питань) або усного опитування.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — аналітичне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовного модуля (теоретичні питання, застосування концепцій до аналізу транзитивних процесів, порівняльний аналіз). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків. Проводиться після завершення кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль — Іспит

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — письмове тестування з теоретичними питаннями та аналітичними завданнями. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: **100-бальна система** з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Методи викладання

Викладання дисципліни «Сучасні економічні теорії в транзитивній економіці» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й аналітичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері фінансів, обліку та інформаційних систем.

Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики транзитивних країн; студенти ведуть конспекти та ставлять уточнювальні запитання.

Кейс-стаді

Аналіз реальних ситуацій транзитивних економік (реформи в Польщі, кризи в Україні, досвід євроінтеграції); студенти виявляють проблему, застосовують теорії та обґрунтовують висновки.

Аналітичні задачі

Розрахункові вправи (мультиплікатор, ВВП, коефіцієнт Джині, паритет купівельної спроможності, NPV, показники інфляції); відпрацювання алгоритмів економічного аналізу.

Дискусії

Обговорення актуальних проблем транзитивної економіки України (реформи, євроінтеграція, цифровізація, повоєнне відновлення); розвиток критичного мислення та аргументації.

Нормативні документи

Опрацювання Угоди про асоціацію Україна–ЄС, законів про НБУ та фінансові ринки, підзаконних актів та міжнародних стандартів (МСФЗ, Базель III); формування навичок роботи з правовою базою.

Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, есе та презентацій за обраними темами; розвиток навичок самостійного пошуку, систематизації та критичного осмислення інформації.

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітніми програмами «Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських ІС і технологіях» та «Облік і оподаткування в управлінських ІС і технологіях».

Рекомендована література та ресурси

Підручники та навчальні посібники (2023–2025 рр.)

1

Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В.
Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.

2

Крупка М., Андрущак Є., Пайтра Н. та ін. (за ред. М. Крупки)
Банківська система : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. — Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. — 524 с.

3

Пилипенко Г. М., Пилипенко Ю. І.
Економічна теорія : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». — Дніпро : НТУ «ДП», 2022. — 196 с.

4

Волкова В. В., Волкова Н. І.
Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування» : навч. посіб. — Вінниця : ДонНУЕТ, 2023.

5

Корогодова О. О.
Національна економіка: практикум : навч. посіб. — Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025.

6

Єршова О. О., Гончаренко І. М.
Сучасні моделі управління розвитком бізнесу. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.

7

Трансформаційна економіка : наук. журн.
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут. — Одеса: Гельветика, 2023–2025. — ISSN 2786-8141 (print); ISSN 2786-8133 (online).

8

Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.)
Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.

9

Becker T., Eichengreen B., Gorodnichenko Y. та ін.
Post-War Macroeconomic Framework for Ukraine. — London: CEPR Press, 2023.

10

Стойко О. Я., Дема Д. І.
Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.

Нормативно-правова база

→

Угода про асоціацію між Україною та ЄС
zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

→

Закон України «Про Національний банк України»
zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14

→

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»
zakon.rada.gov.ua

→

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 р.
mof.gov.ua

Офіційні ресурси та фахові видання

Національний банк України bank.gov.ua	Державна служба статистики ukrstat.gov.ua
Міністерство фінансів України mof.gov.ua	Міністерство економіки України me.gov.ua
Світовий банк / МВФ worldbank.org / imf.org	Журнал «Економіка та суспільство» economyandsociety.in.ua
Журнал «Трансформаційна економіка» ISSN 2786-8141 · Гельветика, 2023–2025	